

Agata Domachowska

Hristijan Mickoski nowym premierem Macedonii Północnej

Po zwycięskich majowych wyborach parlamentarnych lider dotychczasowej największej partii opozycyjnej VMRO-DPMNE Hristijan Mickoski został wybrany na nowego premiera Macedonii Północnej. Według deklaracji premiera priorytetami nowego, koalicyjnego rządu będą przede wszystkim poprawa jakości życia obywateli, walka z korupcją i przestępczością zorganizowaną oraz przyspieszenie procesu akcesyjnego do Unii Europejskiej. Doświadczenie poprzednich rządów VMRO-DPMNE oraz dotychczasowe, nieustępliwe stanowisko polityków tej partii w kwestii konieczności dokonania zmian w konstytucji, które umożliwiłyby odblokowanie negocjacji akcesyjnych z UE, budzą wątpliwości co do potencjalnych przyszłych działań, planowanych przez nowy rząd w Skopje.

6 czerwca 2024 r. nowa prezydent Macedonii Północnej Gordana Siljanovska Davkova przekazała liderowi zwycięskiej Wewnętrznej Macedońskiej Organizacji Rewolucyjnej – Demokratycznej Partii Macedońskiej Jedności Narodowej (*Внатрешна македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство*, VMRO-DPMNE) H. Mickoskiemu mandat do sformowania nowego rządu (zob. „[Komentarze IEŚ](#)”, nr 1119). Następnie 22 czerwca rozpoczęło się posiedzenie parlamentu, podczas którego doszło do jego powołania. „Za” zagłosowało 77 parlamentarzystów, a 22 było przeciw. Tuż przed głosowaniem członkowie Frontu Europejskiego (*Fronti Evropian*), największej partii opozycyjnej reprezentującej Albańczyków żyjących w Macedonii, opuścili salę parlamentarną.

Skład nowego rządu. Nowy rząd koalicyjny w Macedonii Północnej współtworzą ze sobą VMRO-DPMNE, albańskie partie polityczne wchodzące w skład koalicji Vlen („[Komentarze IEŚ](#)”, nr 900) oraz centrolewicowe ugrupowanie Dla Naszej Macedonii (*За наша Македонија*, ZNAM). Dodatkowo znaleźli się w nim przedstawiciele mniejszych ugrupowań, które w wyborach współtworzyły koalicję z VMRO-DPMNE, tj. Demokratycznej Partii Serbów w Macedonii (*Демократска партија Срба у Македонија*, DPSP) oraz Partii Socjalistycznej Macedonii (*Социјалистичка Партија на Македонија*, SPM). Lider DPSP Ivan Stoilković objął funkcję wicepremiera i ministra ds. relacji między wspólnotami, a przewodniczący SPM Ljupčo Dimovski również uzyskał stanowisko wicepremiera, a ponadto ministra ds. ustroju politycznego. Warto dodać, że ministrem bez teki został Shaban Saliu (z Demokratycznych Sił Romów – *Демократски сили на Ромите*). Będzie on odpowiedzialny za kwestię integracji społeczności romskiej żyjącej w Macedonii Północnej.

Nowy rząd liczy 24 członków, w tym 20 powierzono teki ministerialne, a 4 zostali ministrami bez teki. Najwięcej stanowisk – 15 – przypadło w udziale przedstawicielom VMRO-DPMNE, 6 – koalicji Vlen, a 2 – ZNAM. Przy czym to VMRO-DPMNE objęła kluczowe ministerstwa, tj. m.in. obrony narodowej, finansów, energii i górnictwa, transportu i komunikacji, rolnictwa, sportu, spraw zagranicznych, spraw wewnętrznych, kultury i turystyki, cyfryzacji i edukacji. Ugrupowaniom reprezentującym interesy Albańczyków żyjących w Macedonii Północnej przypadły w udziale ministerstwa: zdrowia, integracji europejskiej, ekologii, pracy i polityki społecznej, ds. dobrego rządzenia oraz gospodarki. Dodatkowo Izet Mexhiti, jeden z liderów koalicji Vlen, objął stanowisko wicepremiera. Z kolei ZNAM wybrała swoich kandydatów do objęcia kierownictwa w ministerstwie sprawiedliwości oraz administracji publicznej.

Priorytety nowego rządu. Premier H. Mickoski zapowiedział podjęcie natychmiastowych działań w celu poprawy sytuacji w państwie i zdefiniował cztery priorytety, które zamierza zrealizować jego rząd. Pierwszy i najważniejszy to walka z przestępczością zorganizowaną i korupcją, drugi – istotna poprawa standardów życia obywateli (niezależnie od ich przynależności narodowej, etnicznej czy religijnej), trzeci – przyspieszenie procesu integracji Macedonii z UE, natomiast ostatni priorytet dotyczy zrównoważonego rozwoju (m.in. poprzez znaczące

zwiększenie inwestycji w energię odnawialną). Jednocześnie premier podkreśla konieczność zahamowania masowej emigracji młodego pokolenia Macedończyków.

Wobec zarzutów o możliwe nieprzestrzeganie przez nowe władze w Skopje zapisów zawartego porozumienia z nad Prespy ([„Komentarze IEŚ”, nr 172](#); [„Komentarze IEŚ”, nr 199](#)) premier zapowiedział, że będzie szanował konstytucję i wobec tego złoży przysięgę, wypowiadając nową nazwę państwa – Macedonia Północna. Warto przypomnieć, że inaczej zachowała się nowa prezydent, która podczas składania przysięgi wymieniła wcześniejszą nazwę – Macedonia. Premier H. Mickoski jednocześnie zapowiedział, że za granicą, w relacjach z partnerami, zamierza posługiwać się konstytucyjną nazwą państwa, tj. Macedonia Północna. Natomiast w kraju będzie posługiwał się nazwą Macedonia, tak jak robił to dotychczas.

Odnosząc się do kwestii polityki zagranicznej, premier potwierdził, że będzie ona zharmonizowana ze wspólną polityką Unii Europejskiej, i zapowiedział kontynuowanie silnego zaangażowania Macedonii w NATO. Jednocześnie zadeklarował wsparcie dla Ukrainy – dla jej walki w obronie własnej suwerenności i integralności terytorialnej.

Wnioski. Przed nowym rządem Macedonii Północnej stoi szereg wyzwań, zarówno tych wewnętrznych (wzmocnienie rządów prawa, przyspieszenie rozwoju gospodarczego, zahamowanie masowej emigracji, walka z korupcją i przestępczością zorganizowaną), jak i zewnętrznych (przede wszystkim odblokowanie negocjacji akcesyjnych z UE). Bez podjęcia zdecydowanych i konsekwentnych działań wszystkich członków rządu nie będzie możliwe zrealizowanie obietnic złożonych przez premiera H. Mickoskiego. Mając na uwadze wypowiedzi kluczowych polityków VMRO-DPMNE, należy zakładać, że rząd w pierwszej kolejności skoncentruje się na przeprowadzeniu reform wewnętrznych.

Pamiętając o poprzednich latach rządów VMRO-DPMN – będących okresem zahamowania procesu akcesyjnego państwa zarówno do NATO, jak i UE oraz podgrzewania napięć pomiędzy Macedonią a jej sąsiadami (szczególnie Grecją i Bułgarią) – można mieć wątpliwości, czy nowemu rządowi uda się odciąć od polityki byłego lidera VMRO-DPMNE i premiera Nikoli Gruevskiego. Tym bardziej że w ostatnich latach, będąc w opozycji, partia ta zdecydowanie sprzeciwiała się zawarciu porozumienia z nad Prespy czy wyrażeniu zgody na dokonanie zmian w konstytucji „pod dyktando” Bułgarii. Interesujące będzie zatem to, w jaki konkretnie sposób nowy premier będzie chciał spełnić jeden ze swoich kluczowych priorytetów, tj. przyspieszyć proces akcesyjny Macedonii do UE. Bez zbudowania dobrych relacji z sąsiadami nie będzie to jednak możliwe.

Nowy rząd, w odróżnieniu od poprzedniego rządu na czele z Socjaldemokratycznym Związkiem Macedonii (*Социјалдемократски Сојуз на Македонија*, SDSM), posiada stabilną większość w parlamencie, pozwalającą na przeprowadzenie wszelkich zmian w państwie. Nawet potencjalne spory pomiędzy VMRO-DPMNE a koalicją Vlen nie są w stanie zaszkodzić wewnętrznej spójności rządu. Należy w tym kontekście podkreślić, że w obecnym rządzie politycy albańscy uzyskali mniej (ważnych) tek ministerialnych w porównaniu z poprzednim gabinetem. Ich pozycja jest zatem zdecydowanie słabsza. Kluczowe stanowiska w rządzie objęli politycy VMRO-DPMNE i to oni będą kształtować jego politykę. Głos polityków albańskich nie będzie tu znaczący.

W składzie nowego rządu niewątpliwie kontrowersje może budzić objęcie teki wicepremiera i ministra ds. relacji między wspólnotami przez Ivana Stoilkovicia, który postrzegany jest jako człowiek prezydenta Serbii Aleksandra Vučića. Co więcej, od lat prezentuje zdecydowanie prorosyjskie poglądy, nie uznaje niepodległości Kosowa ani ludobójstwa w Srebrenicy. Decyzję o jego wejściu do nowego rządu można również oceniać jako gest w stronę Serbii. Należy bowiem zakładać, że premier H. Mickoski będzie dążył do wzmocnienia relacji z Serbią.

Ignorowanie przez poprzedni rząd głosu Macedończyków – począwszy od kwestii referendum dotyczącego porozumienia z nad Prespy¹ czy tzw. francuskiej propozycji w sprawie zniesienia bułgarskiego weta poprzez wyrażenie w 2022 r. zgody na zmianę konstytucji państwa – przełożyło się na ich brak zaufania wobec polityków.

¹ Należy przypomnieć, że choć 91% obywateli Macedonii zagłosowało za zmianą nazwy państwa, to frekwencja wyniosła jedynie niespełna 37%. Większość zbojkotowała referendum. Zostało ono uznane za niewiążące.

Odbudowanie zaufania wyborców do macedońskiej klasy politycznej pozwoli na podjęcie szeregu ważnych decyzji w obszarze polityki wewnętrznej i międzynarodowej, wśród których na pierwszy plan wysuwa się kwestia zmiany ustawy zasadniczej i zaliczenia Bułgarów do jednej z mniejszości wymienionych bezpośrednio w macedońskiej konstytucji (zob. [„Komentarze IEŚ”, nr 881](#)).